

Woman in Culture and Arts

The Ratio of Artistic Style Clothing Trend and the Investigation of the Factors that Affect It (Case Study: Girls and Women 20-40 Years Old in Tehran, 2021-2022)

Maryam Nikravesh¹ | Abbas Namjoo²

1. Corresponding Author, Master of Art Research, Faculty of Art and Architecture, University of Science and Culture, Tehran, Iran. E-mail: maryam.nikravesh.ahourae@gmail.com
2. Assistant Professor, Art Research Department, Faculty of Art and Architecture, University of Science and Culture, Tehran, Iran. E-mail: namjoo@usc.ac.ir

---

Article Info

Article type:

Research Article

Article history:

Received: 21 August 2023

Received in revised form: 26 December 2023

Accepted: 19 October 2024

Published online: 10 March 2025

Keywords:

Artsy Fashion Style, Clothing, Girls, Street Style, Tehran, Women.

ABSTRACT

Women's clothing as a post-revolutionary social phenomenon has undergone many changes and daily/street style has diversified. The artistic clothing (one of the common styles in recent decades) is considered as one of the subcultures that shape Iranian culture, therefore, this study was conducted with the aim of determining the artistic style and the inclination of girls and women of Tehran towards artistic style and trying to answer the ratio of clothing trends to artistic styles and the influencing factors in it. The population of this descriptive survey comprises girls and women aged 20 to 40 who wear artistic clothing. The data was collected using a researcher-made questionnaire, and the sample (123 individuals) was selected from both artistic and non-artistic groups. The results indicate a substantial correlation between the academic discipline and artistic careers in terms of the inclination toward an artistic style. Variety and freedom in design/color, accessories, attractiveness, use and combination of traditional, modern, and hand-embroidered motifs are significantly correlated. Increasing art departments and academic/non-academic artists, rethinking the identity of women in Iranian society with a tendency towards the artistic style, and the proliferation of advertising in social networks are all significantly correlated. The findings indicate that the artistic style is more prevalent among artists. The tendency of non-artistic disciplines demonstrated that the artistic style, as one of the styles of a specific subculture, has an impact on other members of society. The tendency toward the artistic style was most significantly influenced by a diverse selection of designs, colors, and models.

Cite this article: Nikravesh, M., & Namjoo, A. (2025). The Ratio of Artistic Style Clothing Trend and the Investigation of the Factors that Affect It (Case Study: Girls and Women 20-40 Years Old in Tehran, 2021-2022). *Woman in Culture and Art*, 17(1), 77-98.

DOI: <http://doi.org/10.22059/jwica.2024.363841.1955>

© The Author(s).

DOI: <http://doi.org/10.22059/jwica.2024.363841.1955>

Publisher: The University of Tehran Press.

انتشارات دانشگاه تهران

زن در فرهنگ و هنر

نسبت تیپ هنری به گروه پوشاک و بررسی عوامل تأثیرگذار در آن (مطالعه موردی: دختران و زنان ۲۰ تا ۴۰ سال شهر تهران در سال ۱۴۰۰-۱۴۰۱)

مریم نیک‌روش^۱ | عباس نامجو^۲۱. نویسنده مسئول، کارشناس ارشد پژوهش هنر، دانشکده هنر و معماری دانشگاه علم و فرهنگ، تهران، ایران. رایانامه: maryam.nikravesh.ahiuarae@gmail.com۲. استادیار گروه پژوهش هنر، دانشکده هنر و معماری دانشگاه علم و فرهنگ، تهران، ایران. رایانامه: namjoo@usc.ac.ir

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	پوشاک زنان در نقش پدیده‌ای اجتماعی پس از انقلاب، تغییرات فراوانی پیدا کرد و سبک خیابانی پوشش روزمره تنوع یافت. با توجه به آنکه تیپ هنری یکی از سبک‌های رایج پوشش دهه‌های اخیر و از خرده‌فرهنگ‌های شکل‌دهنده فرهنگ ایرانی است، پژوهش حاضر با هدف شناخت تیپ هنری به گروه پوشاک دختران و زنان شهر تهران صورت گرفته و نسبت تیپ هنری به گروه پوشاک و عوامل اثرگذار در آن را بررسی می‌کند. روش پژوهش توصیفی-پیمایشی و جامعه آماری آن شامل دختران و زنان ۲۰ تا ۴۰ ساله هنری‌پوش است. حجم نمونه ۱۲۳ نفر از بین گروه‌های هنری و غیرهنری انتخاب شد و جمع‌آوری داده‌ها با پرسشنامه محقق ساخته صورت گرفت. براساس یافته‌ها، رشته تحصیلی و شغل هنری با گروه به تیپ هنری ارتباط دارد. بین تنوع و آزادی در طرح و رنگ، اکسسوری‌ها، جذابیت، به‌کارگیری و تلفیق نقوش سنتی، مدرن و دست‌دوز، ارتباط معنادار وجود دارد. گسترش تبلیغات در شبکه‌های اجتماعی، افزایش هنرمندان دانشگاهی و غیردانشگاهی، بازاندیشی هویت زنان در جامعه ایران با گروه به تیپ هنری ارتباط معناداری دارد. طبق نتایج، تیپ هنری در بین هنرمندان، فراوانی بیشتری دارد. خاستگاه خانوادگی تأثیری در گروه به این سبک ندارد. گروه رشته‌ها و مشاغل غیرهنری نشان داد تیپ هنری به‌عنوان یکی از سبک‌های خرده‌فرهنگ خاص بر سایر افراد جامعه تأثیرگذار است. طیف وسیع طرح، رنگ و مدل بیشترین تأثیر را در گروه به تیپ هنری نشان داد.
تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۵/۳۰	
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۱۰/۰۵	
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۷/۲۸	
تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۱/۱۰	
کلیدواژه‌ها: پوشاک، تهران، تیپ هنری، دختران، زنان، سبک خیابانی.	

استناد: نیک‌روش، مریم و نامجو، عباس (۱۴۰۴). نسبت تیپ هنری به گروه پوشاک و بررسی عوامل تأثیرگذار در آن (مطالعه موردی: دختران و زنان ۲۰ تا ۴۰ سال

شهر تهران در سال ۱۴۰۰-۱۴۰۱). زن در فرهنگ و هنر، ۱۷(۱)، ۷۷-۹۸. DOI: <http://doi.org/10.22059/jwica.2024.363841.1955>

DOI: <http://doi.org/10.22059/jwica.2024.363841.1955>

© نویسندگان.

ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران.

۱. مقدمه

با توجه به اهمیت هنر در دنیای امروز، هنرمندان به‌عنوان بخش کوچکی از جمعیت، خرده‌فرهنگ‌های متفاوتی با دیگر آحاد جامعه دارند و همین خرده‌فرهنگ می‌تواند نقش مهمی در ارتقای فرهنگ و هنر جامعه داشته باشد. با توجه به مدرنیزاسیون شهری و ظهور و حضور خرده‌فرهنگ‌ها، تیپ هنری به‌عنوان یکی از سبک‌های^۱ خیابانی، در انتخاب پوشش بانوان ایران در سال‌های اخیر، به شکلی متفاوت و جذاب حضور یافته است.

شماری از اندیشمندان، اهمیت پوشاک و زیورآلات، نقش و پیام آن و نحوه آرایش و پیرایش بدن را وسیله‌ای برای فهم عمیق قصد و هدف فرد می‌دانند. به همین دلیل، پوشاک با هنر، ادبیات، مذهب، اقتصاد، طبقه و حتی هویت اجتماعی مرتبط است (Matin, 2004: 8). همچنین در تمام دوره‌های تاریخی ایران، تحمیل شیوه پوشاک از جانب خود و دیگری، با انگیزه صرفاً سیاسی یا مذهبی همواره وجود داشته است (Matin, 2004: 9).

در این پژوهش، سبک پوشش زنان جوان به‌عنوان نماینده قشری که تغییرات را به‌سرعت برجسته می‌سازند و تهران به‌عنوان پایتختی مدرن و پرجمعیت که تجمع هنرمندان، مکان‌های هنری و اقشار مختلف در پایگاه‌های متفاوت اجتماعی و قومیتی را در خود دارد، بررسی می‌شود. با هدف شناساندن تیپ هنری به‌عنوان یکی از سبک‌های خیابانی پوشش در شهر تهران که در سه دهه اخیر هویت یافته و به تدریج ملموس تر شده، به فهم تیپ هنری به گروهش پوشاک در دختران و زنان ۲۰-۴۰ ساله هنری‌پوش و چگونگی بروز علل و ارتباط عوامل تأثیرگذار در گروهش به آن در پوشاک پرداخته شده است. سؤال پژوهش این است که چه نسبتی بین گروهش زنان به پوشاک و تیپ هنری وجود دارد و چه عواملی در این انتخاب تأثیرگذار است.

پژوهش درباره این موضوع، علاوه بر ارتقای دانش درباره جایگاه و زمینه‌های ظهور سبکی خاص در جامعه می‌تواند به دسته‌بندی پوشش زنان جامعه و بهره‌گیری از آن در نظام پوشاک ایران کمک کند.

۲. پیشینه پژوهش

در ارتباط با پیشینه، ذکر چند پژوهش با توجه به بررسی برخی از جنبه‌های مقاله حاضر نشان می‌دهد تاکنون پژوهشی در زمینه مورد نظر انجام نشده و مطالعه در این حوزه ضروری است. «تحلیل

جامعه‌شناختی سبک پوشش زنان» عنوان مقاله‌ای است که به بررسی جامعه‌شناختی سبک پوشش زنان و عوامل مرتبط به آن پرداخته است (آدمیان و همکاران، ۱۳۹۱). این پژوهش با آزمون‌های مصاحبه و پرسشنامه با جامعه آماری زنان ۲۰ تا ۵۰ ساله شهر مشهد، به چهار سبک پوشش «سنتی-مذهبی»، «سنتی-شبه‌مدرن» و «غیرسنتی-مدگرا» دست یافت که سبک پوشش سنتی-مدرن فراوانی بیشتری نسبت به سایر سبک‌ها داشته است. همچنین میان سلیقه، سرمایه اقتصادی، فرهنگی و میزان مصرف و سبک پوشش زنان به رابطه معناداری رسیده‌اند. در این میان می‌توان از ارتباط سرمایه فرهنگی و سبک پوشش به عنوان وجه شباهت پژوهش مذکور با پژوهش حاضر اشاره کرد. مقاله‌ای دیگر باز هم در ساحت جامعه‌شناختی (شریعتی و راوداد، ۱۳۸۹) منتشر شده است. این پژوهش به مطالعه نسبت بین هنر و زنان در تاریخ و تحول این نسبت در آغاز قرن بیست و یکم، با استفاده از نظریه پی‌یر بوردیو پرداخته است. بخش اول مقاله، سیر تاریخی زن در تاریخ هنر و زنانه‌شدن میدان هنر و تحولات اجتماعی را علت حضور زنان در عرصه هنر می‌داند. بخش دوم با به‌کارگیری پژوهش‌های میدانی، میزان تأثیر خانواده، طبقه اجتماعی، آموزش و کارفرما را در افزایش مشارکت زنان در عرصه فرهنگ و هنر بررسی کرده است. مطابق نتایج، برابری نسبی زنان با مردان در زمینه تحصیلات، حضور در بازار هنر و کاهش محدودیت‌های خانوادگی، عامل حضور فرهنگی-هنری در جامعه و رشد و افزایش سرمایه فرهنگی زنان با رشد آموزش‌های دانشگاهی و هنری زنان مرتبط است. تحولات اجتماعی و افزایش آموزش دانشگاهی، هنری و حضور زنان، از موارد مشترک با پژوهش حاضر است که با دیدگاه‌های مختلف پیش رفته است.

مقاله دیگری به علل و میزان گرایش تیپ‌های هنری در بین نوجوانان و جوانان دختر و پسر شهر تهران با استفاده از پرسشنامه پرداخت (منصوری، ۱۳۹۹). براساس نتایج، سبک پوشش هنری در بین جامعه مورد مطالعه، فراوانی بیشتری نسبت به سایر سبک‌ها دارد. مبنای سؤال‌ها شال‌های بلند، لباس‌های اورسایز، بند عینک، کلاه‌های خاص و جوراب‌های طرح‌دار است. براساس یافته‌های پژوهش، پاسخگویان از طبقه متوسط به بالا و خانواده‌های تحصیل کرده بودند. در این مقاله، پژوهشگر فقط چند مورد از اقلام پوشاک هنری را در رده سنی نوجوان و جوان دانشجوی رشته‌های هنری، سنجیده و بررسی کرده است.

«سبک زندگی و پوشش زنان در تهران» عنوان مقاله‌ای به قلم حمیدی و فرجی (۱۳۸۶) است. نویسندگان با روش کیفی به بررسی سبک‌های متفاوت زندگی و نوع پوشش زنان در محیط‌های

اجتماعی گوناگون با مصاحبه، به گونه‌شناسی^۱ نه‌گانه‌ای دست یافتند. مبنای بررسی این پژوهش، اثرگذاری سبک زندگی بر انتخاب پوشش بوده است. مقاله «چگونه زنان با سبک‌های مختلف لباس، هویت و وجود خود را نشان می‌دهند» در سال‌های اخیر انجام شده است. (Chrimis, 2019) پژوهشگر با مطالعه ترکیبی با پرسشنامه کمی آنلاین، سبک لباس ترجیحی زنان را مشخص و با مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته کیفی، چگونگی ایجاد هویت‌های مختلف در سبک‌های مختلف لباس را روی زنان بریتانیایی مطالعه کرد. داده‌های پرسشنامه با استفاده از آمار توصیفی و مصاحبه‌های کیفی با فرایند کدگذاری تجزیه و تحلیل شد. یافته‌ها نشان داد سبک‌های مختلف لباس برای بیان انواع هویت مورد استفاده قرار می‌گیرد. از بررسی ادبیات پژوهش مشهود است که مطالعات قبلی با تمرکز بر عوامل جامعه‌شناختی و روان‌شناسی به بررسی سبک پوشش پرداخته‌اند و تاکنون عوامل شکل‌دهنده تیپ هنری به‌عنوان سبکی از خرده‌فرهنگ خاص مطالعه نشده است. مقاله حاضر با رویکردی جدید به بررسی علل تأثیرگذار، تمایلات، نگرش‌ها، ارتباط پوشاک با هنر و تاریخ پیدایش این سبک می‌پردازد تا علل گروه به پوشاک تیپی خاص آشکار شود.

۳. سبک خیابانی

پوشش انسان امروزی تابع فرهنگ جامعه و سلیقه اوست. پوشاک افراد جامعه، برحسب شغل، موقعیت اجتماعی و اقتصادی، سن و جنس، خرده‌فرهنگ‌ها متفاوت است (Rouholamini, 2015: 20)؛ برای نمونه می‌توان از خرده‌فرهنگ هنرمندان یاد کرد. نگاه جنسیتی یکی از خصایص اجتماعی-فرهنگی بسیاری از جوامع محسوب می‌شود. زنان که تشکیل‌دهنده نیمی از جامعه هستند، کنش‌ها و ساختارهای اجتماعی را تحت تأثیر قرار می‌دهند. سایر شاخص‌های اجتماعی فرهنگی جامعه، تحت تأثیر مقوله جنسیت قرار می‌گیرد (Azadarmaki & Ghafari, 2002: 8). در این راستا، یکی از روش‌های تأثیرگذار برای ساخت معنا و موقعیت اجتماعی زنان، شیوه انتخاب پوشاک و لباس آنان است (Yasini, 2020: 179). از آنجا که روش‌های لباس پوشیدن، بخشی از تاروپود تجربه روزمره است، وسیله‌ای برای بیان مفاهیم هویت و فردگرایی، برای ساختن و ارائه شخصیت ارائه می‌کند (Neumann, 2011: 14).

1. Tipology

قدرت لباس، چه در پوشیدن و چه در تماشای آن، بعد تجربی دارد. تجربه زیسته ما با پوشاک و احساس ما به آن، بستگی به این دارد که دیگران چگونه ظاهر ساخته شده ما را ارزیابی می کنند و این تجربه به نوبه خود تحت تأثیر موقعیت و ساختار بافتی وسیع تر است (Neumann, 2011: 43). اسونسن معتقد است ما به دنبال هویت در بدن هستیم و پوشاک ادامه بی وقفه آن است. به همین دلیل پوشاک برای ما بسیار اهمیت دارد؛ زیرا به بدن نزدیک تر است (Svendsen, 2022: 87). هویت را می توان در نقش هایی که افراد برای خود در یک محیط اجتماعی خاص طراحی می کنند، مشاهده کرد (Chrimes, 2019: 5). تنوع انتخابها در شیوه های زندگی جامعه معاصر، فرد را قادر می سازد که هویت شخصی معناداری ایجاد کند (Crane & Bovone, 2006: 223). جامعه ای که در آن زندگی می کنیم، نقش مؤثری در تعیین ارزش های ما دارد و شکل دهنده هویت ما است (Svendsen, 2022: 161). سبک پوشاک در کشورهای مختلف، به سازمان صنعت مد، ماهیت مشتریان و تأثیر نسبی خرده فرهنگ های حاشیه ای و همچنین نقش هنرها و سایر اشکال فرهنگ بستگی دارد (Crane & Bovone, 2006: 324). بر این مبنای گروه ها و جوامع فرهنگی، علاقه مند داشتن سبک خاص خود هستند و این مسئله، امری اجتماعی و جهانی است.

سبک خیابانی^۱ سبکی از انواع پوشش است که به اعتبار نظر برخی از محققان، ابتدا در بریتانیا شکل گرفته است. سبک خیابانی رویکردی میان رشته ای به مد است؛ تولید سبکها و گفتمان هایی که با هم ادغام شده اند و به نظرات رایج مد بی اعتنا هستند. رویکرد سبک خیابانی اغلب براساس فردگرایی است و به دور از روندهای^۲ رایج هر دوره، تفکر و سلیقه افراد و رفتارشان در آن نقش دارد. این سبک برخلاف سایر انواع مد، طیف وسیعی از سبکها را دربرمی گیرد. افراد با استفاده از سبکهای خیابانی، هویت های چندگانه خود، همچنین سبکها یا گرایش های خرده فرهنگی را به نمایش می گذارند (Neumann, 2011: 4). در این میان سبکها با دقت انتخاب می شوند تا یک «بیانی» اجتماعی خاص ایجاد شود. سبک خیابانی منعکس کننده ارزش های اجتماعی، اسطوره ها، ایدئولوژی ها و مشغله های اجتماعی است (Lemon, 1990: 22). سبک خیابانی، با شکل گیری در بطن جامعه و نفوذ در طبقات مختلف، این امکان را فراهم می کند که هنری پوشان تمایلات و دیدگاه های خاص خود را ابراز و هویت و فردیت خود را به نمایش بگذارند و با دیگران و فرهنگ ارتباط برقرار کنند. این رابطه تا حدی به وسیله هنجارهای اجتماعی و فرهنگی تعیین می شود.

---

1. Street Style

2. Trend

تصویر ۱. نمونه‌های سبک خیابانی لندن، دهه ۱۹۷۰

منبع: Parchi, 2019

سوفی وودوارد، محقق و مدرس دانشگاه، سبک خیابانی را جدای از روایت خودش، به‌عنوان نقطه تلاقی چندین حوزه مستند شامل خیابان بزرگ، مجلات مد و پیشینه، روابط و ترجیحات مصرف‌کننده و محیط اجتماعی آن‌ها می‌داند (Woodward, 2009: 85). طبق استدلال وی، سبک خیابانی تا حد زیادی یک «افسانه» است که توسط مجلات مد ساخته می‌شود و اشاعه می‌یابد و در عین حال یک اسطوره غربی است که از منطقه پیاده‌رو اروپا الگوبرداری شده است (Luvass, 2013: 62). به عقیده بروارد^۱ (۲۰۰۴)، مفهوم سبک خیابانی چیزی است که در طول زمان جهش یافته و تغییر کرده است. خیابان، محوری برای تکامل مد و کلید پروژه مدرنیته در قرن نوزدهم است (Woodward, 2009: 87). افزایش رسانه‌های اجتماعی در دنیای امروز، روند توسعه سبک‌های خیابانی را گسترده و سریع‌تر کرده است؛ به طوری که خیابان‌ها گواهی بر سبک‌های متنوع و پیوسته در حال تغییر این سبک است. در ایران نیز در دو دهه اخیر شاهد رواج سبک‌های متعدد خیابانی هستیم.

1. Breward

تصویر ۲. نمونه‌های سبک خیابانی تهران دهه ۱۳۹۰
تصویر راست (Niksho, n, d)، تصویر وسط (Goopi, 2019)، تصویر چپ (Ghatreh, 2018)

۴. تیپ هنری

تیپ هنری، یکی از سبک‌های خیابانی است که محور اصلی آن، خلاقیت و نوآوری است. هنرمندان همان‌گونه که با استفاده از نیروی تخیل و خلاقیت به خلق و آفرینش آثار هنری می‌پردازند، به پوشیدن پوشاک خاص و متفاوت نیز علاقه‌مند هستند. روح خلاق هنرمند او را وامی‌دارد تا با توجه به رشته هنری، سبک کاری و ایده‌های شخصی، در تمام جنبه‌های زندگی خود خلاقیت و هنر را جاری سازد. بدین ترتیب هنرمندان با پوشش تیپ هنری، بخشی از استعداد، خلاقیت، علایق، نگرش و هنر خود را به اشتراک می‌گذارند. گروهی نیز ممکن است هنرمند حرفه‌ای نباشند، اما به‌خاطر علاقه به هنر یا هنرمند خاصی، این سبک پوشش را انتخاب کرده‌اند. علاوه بر این دو گروه، گاهی افرادی که سروکاری با هنر ندارند و علایق غیرهنری هم دارند، به تیپ هنری علاقه‌مند می‌شوند. سبک هنری، سبکی با نهایت آزادی است. با توجه به سلايق مختلف در خانم‌ها متفاوت است و هر شخص متناسب با علایق خود، لباس‌ها و ملزومات^۱ منحصر به فرد را انتخاب می‌کند. لباس‌هایی که یک دختر هنرمند می‌پوشد، مضامین هنری او را نشان می‌دهد. او درگیر و مشتاق هنر و آثار هنری است. این لباس‌های «هنرمندانه» اغلب شبیه آثار هنری هستند که پوشاک هنری خوانده می‌شوند (Louise, 2018). زنان علاقه‌مند به این سبک، خالق سبک مد خود هستند. سبک هنری، سبکی غیرمتعارف با رنگ‌های روشن، جسورانه و چاپ‌های اغراق‌آمیز است. در این سبک پوشاک و ملزومات کار دست، پرکاربرد هستند. طیف گسترده‌ای از سبک‌های هنری وجود دارد که در برخی مواقع مرزهای مشخصی بین آن‌ها نیست (depolyrics.com, 2021). سبک هنری را می‌توان

1. Accessories

به دلیل استفاده وسیع از طرح‌ها، رنگ‌ها و سبک خاص هر فرد، سنجشی از سلیقه‌های بی‌نهایت مختلف هنرمندان توصیف کرد. سبک هنری «روایتی را می‌سازد یا داستانی را از طریق مجموعه‌ای از لباس‌ها و تزئینات متعلق به آن تعریف می‌کند» (Neumann, 2011: 45). می‌توان گفت تیپ هنری، «درنهایت، سرشار از معنا و سائیتی برای نوشتن روایات شخصی است؛ شیوه‌ای برای مذاکره در مورد پیچیدگی‌های مختلف زندگی روزمره هنرمندان است» (Neumann, 2011: 48). امروزه سبک هنری به‌عنوان یک فرهنگ پوششی و هنری در سراسر جهان شناخته شده است.

تصویر ۳. نمونه‌های استایل هنری تهران، دهه ۱۳۹۰

منبع: Shikupik, 2021

تیپ هنری در ایران مفهوم نسبتاً جدیدی است. پس از پایان جنگ و آغاز دوران سازندگی، هم‌زمان با تغییرات فضای سیاسی، اقتصادی و فرهنگی، پوشاک از هاله رنگ‌های تیره و مدل‌های ساده‌رهایی یافت و به تدریج فضا برای ظهور سبک‌های متنوع خیابانی فراهم شد. پژوهشگران بر این باورند که با تنوع‌یافتن سبک‌های خیابانی در ایران و خصوصاً تهران، دهه ۱۳۸۰ سرآغاز تیپ هنری به‌عنوان سبکی خیابانی است. در دهه ۱۳۹۰، این سبک روند رو به رشدی را شاهد بود. تمایل به تیپ هنری به‌عنوان سبک پوشش، طراحان را بر آن داشت تا اقدام به طراحی و تولید سبک‌های جدید و نوآورانه کنند.

تصویر F. برخی هنرمندان هنری پوش تهران
منبع: Research findings, 2022

براساس مشاهده پوشش هنری پوشان (هنرمندان تئاتر، سینما، هنرهای تجسمی و...) در ایران، همچنین تصاویری که در سایت‌ها و فضای مجازی به نمایش گذاشته شده، پوشش تیپ هنری شامل پیراهن‌های ماکسی و تونیک‌هایی با طرح‌های خاص از لباس‌های پرترفدار تیپ هنری است. مانتو و لباس‌های اورسایز و شلوارهای مام‌استایل، سارافون و جلیقه در طرح‌ها و مدل‌های مختلف، دامن ماکسی و کلوش، به همراه انواع شال‌های هنری الیاف طبیعی سه‌متری با رنگ‌های سنتی و دستی در رنگ‌بندی متنوع، پوشاک هنری هستند.

تصویر G. نمونه پوشاک الیاف طبیعی هنری پوشان
منبع: The-Raxt, 2022

زیورآلات دست‌ساز شامل انواع گردنبند، دستبند، انگشتر و گوشواره، از آیتم‌های مهم در سبک هنری و لوازم جانبی محسوب می‌شوند. کلاه نیز از پرکاربردترین آیتم‌ها در این سبک است. عینک‌های دور گرد یا فانتزی و بند عینک‌های دست‌ساز، انواع ساعت و بند ساعت‌های رنگی با طرح و چاپ‌های خاص، از دیگر متعلقات هنری محسوب می‌شوند. انواع کیف، کوله‌پشتی، کفش و کتانی، چرمی یا پارچه‌ای، گاهی دست‌دوز و گاهی به همراه نقاشی روی کیف و کفش، جوراب‌های رنگی و طرح‌دار نیز از ملزومات تیپ هنری است. نیم‌بوت نیز با تیپ تابستانه و زمستانه هنری هماهنگ^۱ می‌شود و ماسک در طرح‌ها و رنگ‌های خاص و گاهی هماهنگ‌شده با لباس که در جنگ با کرونا به دنیای لوازم جانبی راه گشود.

تصویر ۶. نمونه‌های زیورآلات هنری پوشان
منبع: Research findings, 2022

۵. روش‌شناسی پژوهش

۵-۱. جامعه و نمونه آماری پژوهش

پژوهش حاضر از لحاظ هدف کاربردی، از لحاظ ماهیت توصیفی-پیمایشی و از لحاظ منطق اجرا اکتشافی است. جامعه آماری، دختران و زنان هنری‌پوش ۲۰ تا ۴۰ ساله شهر تهران در نظر گرفته شد. شیوه انتخاب نمونه آماری به این ترتیب بود که در بازه زمانی ۲۰ تا ۳۰ آذر ۱۴۰۱ در شبکه‌های اجتماعی واتس‌آپ و تلگرام (گروه‌های هنری و غیرهنری) پرسشنامه‌ای آنلاین در دسترس کاربران قرار گرفت و ۱۲۳ نفر به‌عنوان پاسخگو در این آزمون مشارکت کردند.

۵-۲. ابزار گردآوری اطلاعات

جمع‌آوری اطلاعات با تکیه بر نظریات و تعاریف مفاهیم کلی در پژوهش صورت گرفت. پرسشنامه، پژوهشگر ساخته و سؤالات در دو بخش عمومی و تخصصی دسته‌بندی شده بود. پرسش‌های عمومی شامل ویژگی‌های فردی پاسخ‌دهندگان از جمله جنسیت، گروه سنی، رشته تحصیلی، مدرک تحصیلی، شغل، محل زندگی، شغل پدر و مادر و معیار انتخاب تیپ هنری و سؤالات تخصصی ساختاریافته با ارزش‌گذاری از طریق طیف لیکرت پنج‌درجه‌ای انتخاب شد.

روایی پرسشنامه از سوی پنج تن از استادان، کارشناسان و هنری‌پوشان بررسی شد و درستی ابعاد سؤالات و فرضیه‌های پژوهش و اعتبار صوری و محتوایی آن مورد تأیید قرار گرفت. بررسی کفایت نمونه‌گیری و تحلیل‌عاملی با استفاده از آزمون شاخص کفایت نمونه و بارتلت صورت گرفت.

جدول ۱. نتایج آزمون شاخص کفایت نمونه و بارتلت پرسشنامه

آزمون شاخص کفایت نمونه مقیاس کفایت نمونه (کیسر-مایر-اولکین) ^۱		۰/۸۵۰
آزمون بارتلت	اماره کای دو	۲۱۷۹/۵۲۹
	درجه آزادی	۵۶۱
	سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰

منبع: Research findings

نتایج آزمون شاخص کفایت نمونه (جدول ۱) بالاتر از ۰/۷ است که کفایت حجم نمونه را نشان می‌دهد و برای تبیین کافی است. معیار بارتلت، تفاوت‌های بارهای عاملی را برای گروه شاخص‌ها آزمون می‌کند؛ معنی‌دار بودن آزمون بارتلت ($Sig < 0/05$) نشانگر این است که تحلیل‌عاملی برای بررسی و شناسایی داده‌ها مناسب است و فرض شناخته‌بودن ماتریس همبستگی رد می‌شود. در مرحله محاسبه آلفای کرونباخ، اطلاعات با نرم‌افزار آماری SPSS بررسی و پایایی تأیید شد.

جدول ۲. محاسبه پایایی پرسشنامه

متغیر	مقدار آلفای کرونباخ	نتیجه
تیپ هنری	۰/۹۰۱	تأیید
پوشاک زنان	۰/۸۵۵	تأیید

1. Kasier-Meyer-Olkin

با توجه به مقدار آلفای کرونباخ مربوط به هر متغیر که بیشتر از ۰/۷ است، پایایی پرسشنامه تأیید شد. بررسی آماری سؤالات عمومی، به روش آماری توصیفی، مانند جدول توزیع فراوانی نمودارها و میانگین صورت پذیرفت. تجزیه و تحلیل داده‌های سؤالات تخصصی با مقیاس فاصله‌ای حاصل از نرم‌افزار SPSS به دست آمد.

۶. یافته‌های پژوهش

درجات تحصیلی ۱۲۳ نفر زن مورد مطالعه به ترتیب دیپلم ۱۰ درصد، کاردانی ۶/۵ درصد، کارشناسی ۴۰/۷ درصد، کارشناسی ارشد ۳۸/۲ درصد و دکتری ۴/۱ درصد است. غالب پاسخگویان تحصیلات دانشگاهی دارند. دلیل این میزان حجم نمونه، نخست در انتخاب تیپ هنری است که عموماً از سوی تحصیل‌کردگان برگزیده می‌شود و سپس نوع سؤالات تخصصی است که به‌ناچار این حجم نمونه را به پژوهشگر تحمیل می‌کند.

بیشترین میزان مشارکت از سوی رشته‌های تحصیلی هنری ۶۱/۸ درصد و از سایر رشته‌ها ۳۸/۲ درصد است. آمار مشارکت از سوی مشاغل و کسب‌وکارهای هنری ۶۰/۲ درصد، دانشجویان هنر ۸/۱ درصد و مشاغل غیرهنری ۳۱/۷ درصد است.

منطقه پنج شهرداری تهران با ۲۰/۳ درصد، بیشترین نرخ مشارکت را دارد. سپس منطقه شش ۱۳/۸ درصد، یازده ۱۳ درصد، دو ۱۱/۴ درصد، یک ۸/۹ درصد و بیست‌ودو ۷/۳ درصد مشارکت داشته‌اند. مناطق شانزده، هفده، بیست و بیست‌ویک نیز شرکت‌کننده‌ای ندارند. سایر مناطق در رده‌های پایین مشارکت قرار می‌گیرند. یکی از دلایل عمده مشارکت بیشتر مناطق پرتعدادتر، استقرار مراکز فرهنگی هنری و دانشگاه‌های هنر در این مناطق است. همچنین با توجه به شرایط انجام پژوهش در بازه زمانی خاص، عدم مشارکت برخی مناطق، دال بر تأیید یا رد حضور هنری‌پوشان در مناطق ذکر شده نیست.

مشاغل هنری پدران ۴/۱ درصد و سایر مشاغل ۹۵/۹ درصد را تشکیل دادند. شغل هنری مادران ۵/۷ درصد و سایر مشاغل ۹۴/۳ درصد است. درصد اندک مشاغل هنری پدران و مادران در این پژوهش حاکی از آن است که انتخاب سبک هنری تحت تأثیر خانواده هنرمند نبوده است. دلایل انتخاب تیپ هنری، تأثیرگذاری و الگوبودن هنرمندان ۲۲ درصد، الگوگیری از بستگان و خویشان ۱۵/۴ درصد، تأثیرپذیری از دوستان ۳/۳ درصد و ۶/۵ درصد اعضای فامیل بودند، اما بدون تأثیرپذیری از هم، کاملاً مستقل انتخاب کرده‌اند. ۵۲/۸ نیز تنها هنری‌پوش خانواده بوده‌اند. براساس پاسخ‌های دریافتی از این گروه شامل افراد هنرمند و غیرهنرمند که درصد بیشتری را نشان می‌دهد،

می‌توان به تأثیر تحصیل در رشته‌های هنری، اشتغال در مشاغل و کسب‌وکارهای هنری، رفت‌وآمد در مناطق فرهنگی هنری و دانشگاهی اشاره کرد.

۷. تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش

با توجه به متغیرهای مستقل و وابسته و مباحث نظری، پرسشنامه شامل ۳۴ سؤال طرح شد. نتایج در گویۀ «افزایش دانشجویان رشته‌های هنری، در گروه دختران و زنان به پوشاک تیپ هنری تأثیرگذار است» نشان می‌دهد رشد و افزایش رشته‌های هنری دانشگاه‌ها و دانشجویان هنر، یکی از عوامل اثرگذار بر گروه پوشاک تیپ هنری است.

جدول ۳. دانشجویان هنر

کاملاً موافق		موافق		نظری ندارم		مخالف		کاملاً مخالف	
درصد ۲۷/۶	نفر ۳۴	درصد ۵۶/۹	نفر ۷۰	درصد ۸/۱	نفر ۱۰	درصد ۷/۳	نفر ۹	۰	۰

با توجه به گویۀ «افزایش آموزشگاه‌های آزاد هنری، در گروه دختران و زنان به پوشاک تیپ هنری تأثیرگذار است» و فراوانی جواب‌های موافق، می‌توان گفت که رشد و افزایش آموزشگاه‌های هنری عامل مؤثری در گروه به این سبک بوده است.

جدول ۴. آموزشگاه‌های آزاد هنری

کاملاً موافق		موافق		نظری ندارم		مخالف		کاملاً مخالف	
درصد ۲۴/۴	نفر ۳۰	درصد ۵۰/۴	نفر ۶۲	درصد ۱۶/۳	نفر ۲۰	درصد ۸/۲	نفر ۱۰	۰/۸	۱

داده‌ها درمورد گویۀ «برگزاری گالری‌ها و نمایشگاه‌های هنری (نقاشی، گرافیک، خوشنویسی، مجسمه‌سازی و...) در شکل‌گیری و گروه دختران و زنان به پوشاک تیپ هنری تأثیرگذار است» نشان می‌دهد برگزاری گالری‌ها و نمایشگاه‌های هنری و تماشای آثار هنری در ترغیب و گروه به تیپ هنری در مخاطبان نقش مؤثری داشته است.

جدول ۵. گالری‌ها و نمایشگاه‌های هنری

کاملاً موافق		موافق		نظری ندارم		مخالف		کاملاً مخالف	
درصد ۲۴/۴	نفر ۳۰	درصد ۵۵/۳	نفر ۶۸	درصد ۱۰/۶	نفر ۱۳	درصد ۸/۹	نفر ۱۱	۰/۸	نفر ۱

داده‌های گویۀ «گسترش برگزاری جشنواره‌های تئاتر و سینما در شکل‌گیری و گروه دختران و زنان به پوشاک تیپ هنری تأثیرگذار است» نشان می‌دهد روند روبه‌رشد جشنواره‌های تئاتر و سینما

و افزایش مخاطبان برای تماشای آثار، همچنین الگوبرداری از پوشش هنرمندان، در گسترش گروه به پوشاک تیپ هنری تأثیرگذار بوده است.

جدول ۶. جشنواره‌های تئاتر و سینما

کاملاً موافق		موافق		نظری ندارم		مخالف		کاملاً مخالف	
درصد ۲۹/۳	نفر ۳۶	درصد ۵۴/۵	نفر ۶۷	درصد ۸/۹	نفر ۱۱	درصد ۷/۳	نفر ۹	۰	۰

با توجه به نتایج درمورد گویه «گسترش برگزاری کنسرت‌های موسیقی در شکل‌گیری و گروه دختران و زنان به پوشاک تیپ هنری تأثیرگذار است»، با توجه به پراکندگی پاسخ‌ها در گزینه‌های موافق، مخالف و بی‌طرف، برگزاری کنسرت‌های موسیقی و حضور در چنین محیطی از عوامل ترغیب‌کننده و اثرگذار در گروه به تیپ هنری بوده است.

جدول ۷. کنسرت‌های موسیقی

کاملاً موافق		موافق		نظری ندارم		مخالف		کاملاً مخالف	
درصد ۲۴/۴	نفر ۳۰	درصد ۳۹/۰	نفر ۴۸	درصد ۱۹/۵	نفر ۲۴	درصد ۱۷/۱	نفر ۲۱	۰	۰

براساس بیشترین نظرات موافق درمورد گویه «پوشش بازیگران فیلم‌های سینمایی در گروه دختران و زنان به تیپ هنری تأثیرگذار است» می‌توان نتیجه گرفت پوشش بازیگران در فیلم‌های سینمایی، عاملی برای گروه به پوشاک تیپ هنری است و سینما به‌عنوان یک ابزار آموزشی بر نوع و وضعیت پوشاک جامعه اثرگذار است.

جدول ۸. پوشش بازیگران فیلم‌های سینمایی

کاملاً موافق		موافق		نظری ندارم		مخالف		کاملاً مخالف	
درصد ۳۱/۷	نفر ۳۹	درصد ۴۹/۶	نفر ۶۱	درصد ۰/۱۳	نفر ۱۶	درصد ۴/۹	نفر ۶	درصد ۰/۸	نفر ۱

داده‌ها درمورد گویه «حضور هنرمندان هنری پوش در جمعه‌بازار هنر، در گروه دختران و زنان به پوشاک تیپ هنری تأثیرگذار است» نشان می‌دهد جمعه‌بازار هنر به دلیل تجمع بسیاری از اهالی هنر و رفت‌وآمد هنرمندان رشته‌های مختلف هنری پوش، نقش مؤثری در انتخاب، جلب نظر و گروه جامعه زنان به سبک هنری داشته است.

جدول ۹. هنری پوشان جمعه‌بازار

کاملاً موافق		موافق		نظری ندارم		مخالف		کاملاً مخالف	
درصد ۳۴/۱	نفر ۴۲	درصد ۴۸	نفر ۵۹	درصد ۱۵/۴	نفر ۱۹	درصد ۲/۴	نفر ۳	۰	۰

درمورد گویه «گسترش تبلیغات در شبکه‌های اجتماعی، در گروه هنری پوشان، در به‌کاربردن این استایل مؤثر است» یافته‌ها نشان می‌دهد روند روبه‌رشد و گسترش فضای مجازی، یکی از عوامل تأثیرگذار در خلق، طراحی و الهام از پوشش هنری در گروه افراد به این سبک بوده است.

جدول ۱۰. تبلیغات در شبکه‌های اجتماعی

کاملاً موافق		موافق		نظری ندارم		مخالف		کاملاً مخالف	
۵۳/۷ درصد	۴۴ نفر	۵۱/۲ درصد	۶۳ نفر	۹/۸ درصد	۱۲ نفر	۳/۳ درصد	۴ نفر	۰	۰

براساس یافته‌های پژوهش درخصوص گویه «تیپ هنری به‌عنوان تیپی خاص، عاملی برای نشان دادن هویت در دختران و زنان پوشنده این تیپ است» خاص بودن تیپ هنری، تأثیر مهمی در انتخاب این سبک و نشان دادن هویت داشته است. تیپ هنری علاوه بر روایت خاص خود، به فرد کمک می‌کند تا هویت خود را در آن بسازد.

جدول ۱۱. تیپ خاص

کاملاً موافق		موافق		نظری ندارم		مخالف		کاملاً مخالف	
۲۸/۵ درصد	۳۵ نفر	۵۵/۳ درصد	۶۸ نفر	۷/۳ درصد	۹ نفر	۸/۹ درصد	۱۱ نفر	۰	۰

درمورد گویه «بازنگری زنان هنرمند در رویارویی با ایدئولوژی بصری در جامعه ایران، در گروه به تیپ هنری مؤثر است»، با توجه به تغییر و تحولات اجتماعی و تغییرات سبک پوشش بعد از دو دهه اول انقلاب اسلامی، زنان هنرمند در برابر ایدئولوژی بصری در جامعه ایران بازنگری داشته‌اند. یافته‌ها تأیید می‌کند که این موضوع در نقش‌آفرینی پوشاک هنرمندان و گروه به تیپ هنری تأثیرگذار بوده است.

جدول ۱۲. ایدئولوژی بصری

کاملاً موافق		موافق		نظری ندارم		مخالف		کاملاً مخالف	
۲۵/۲ درصد	۳۱ نفر	۵۲/۰ درصد	۶۴ نفر	۲۱/۱ درصد	۲۶ نفر	۱/۶ درصد	۲ نفر	۰	۰

درمورد گویه «آزادی از قیدوبند و جسارت در انتخاب پوشش، از عوامل گروه به این استایل است» داده‌ها نشان می‌دهد رهایی از قیدوبند و عدم محدودیت به قواعدی ثابت و جسارت در انتخاب سبک پوشش متفاوت، از عوامل تأثیرگذار بر گروه به این سبک بوده است. سبک شخصی خاص، حس فردیت را تقویت می‌کند و راهی برای رهایی از محدودیت‌های فرهنگی است.

جدول ۱۳. آزادی از قیدوبند و جسارت

کاملاً موافق		موافق		نظری ندارم		مخالف		کاملاً مخالف	
۳۳/۳ درصد	۴۱ نفر	۴۶/۳ درصد	۵۷ نفر	۱۳/۸ درصد	۱۷ نفر	۶/۵ درصد	۸ نفر	۰	۰

درمورد گویه «تنوع و آزادی طرح، رنگ و مدل در تیپ هنری، از عوامل گروه دختران و زنان به استایل هنری است»، طبق یافته‌های پژوهش، تیپ هنری به دلیل آزادی و داشتن ابعاد وسیعی از طرح، رنگ و مدل، زمینه جلب توجه طرفداران این سبک را فراهم کرده است. عدم پیروی از قواعد و چارچوب‌های تعریف‌شده از ویژگی‌های تیپ هنری است.

جدول ۱۴. تنوع و آزادی طرح، رنگ و مدل

کاملاً موافق		موافق		نظری ندارم		مخالف		کاملاً مخالف	
۴۲/۳ درصد	۵۲ نفر	۵۱/۲ درصد	۶۳ نفر	۴/۱ درصد	۵ نفر	۲/۴ درصد	۳ نفر	۰	۰

درمورد گویه «به‌کارگیری و تلفیق نقوش سنتی و مدرن در گروه دختران و زنان به تیپ هنری تأثیرگذار است» درصد زیاد پاسخ‌های موافق نشان می‌دهد یکی از دلایل گروه، تلفیق نقوش سنتی و مدرن است که هویتی اصیل و متفاوت به این سبک می‌بخشد و تیپ جدیدی را خلق می‌کند.

جدول ۱۵. تلفیق نقوش سنتی و مدرن

کاملاً موافق		موافق		نظری ندارم		مخالف		کاملاً مخالف	
۲۷/۶ درصد	۳۴ نفر	۵۶/۹ درصد	۷۰ نفر	۸/۹ درصد	۱۱ نفر	۶/۵ درصد	۸ نفر	۰	۰

درمورد گویه «به‌کارگیری اکسسوری‌های خاص و جذاب در گروه دختران و زنان به تیپ هنری تأثیرگذار است»، مطابق یافته‌ها تنوع اکسسوری‌ها در استایل هنری که عموماً جذاب، خاص و دست‌ساز هستند، بیشترین تأثیر را در انتخاب دارد و همچنین نقش مهمی در جذابیت این سبک ایفا می‌کند.

جدول ۱۶. اکسسوری جذاب و خاص

کاملاً موافق		موافق		نظری ندارم		مخالف		کاملاً مخالف	
۳۹/۸ درصد	۴۹ نفر	۵۲/۰ درصد	۶۴ نفر	۶/۵ درصد	۸ نفر	۱/۶ درصد	۲ نفر	۰	۰

درمورد گویه «داشتن استایل هنری، سبک زندگی خاص و تعلق به گروه خاص اجتماعی را نشان می‌دهد»، از نگاه هنری‌پوشان، این سبک بیانگر سبک زندگی خاص و تعلق به گروهی خاص است

که دیدگاهی متفاوت با سایرین دارند. داشتن سبکی خاص و تعلق به گروهی خاص در جامعه، تمایز از سایر گروه‌ها و کسب منزلت اجتماعی را تقویت می‌کند.

جدول ۱۷. گروه خاص اجتماعی

کاملاً موافق		موافق		نظری ندارم		مخالف		کاملاً مخالف	
۳۱/۷ درصد	۳۹ نفر	۴۹/۶ درصد	۶۱ نفر	۰/۱۳ درصد	۱۶ نفر	۴/۹ درصد	۶ نفر	۰/۸ درصد	۱ نفر

در مورد گویه «تفاوت‌های فردی هنرمندان، در بروز استایل‌های متفاوت هنری مؤثر است»، با توجه به ویژگی‌های متفاوت هنرمندان، استایل‌های متفاوت هنری، حاصل تفاوت‌های فردی هنرمندان است و هر فرد براساس ویژگی‌های خاص و ذوق هنری، دست به ابتکار و خلق تپیی خاص می‌زند.

جدول ۱۸. تفاوت‌های فردی هنرمندان

کاملاً موافق		موافق		نظری ندارم		مخالف		کاملاً مخالف	
۳۶/۶ درصد	۴۵ نفر	۵۱/۲ درصد	۶۳ نفر	۱۰/۶ درصد	۱۳ نفر	۱/۶ درصد	۲ نفر	۰	۰

در مورد گویه «جذابیت تپ هنری، زمینه رشد گروه به این تپ را فراهم کرده است»، جذابیت تپ هنری و ویژگی‌های خاص آن، زمینه‌ساز تمایل و رشد گروه به این سبک بوده و نقش مهمی را در انتخاب این تپ ایفا کرده است. با وجود نظرات بی‌طرف، مخالفتی با این گزینه وجود نداشت. این امر دلیل بر رابطه جذابیت تپ هنری و علت گروه محسوب می‌شود.

جدول ۱۹. جذابیت تپ هنری

کاملاً موافق		موافق		نظری ندارم		مخالف		کاملاً مخالف	
۲۸/۵ درصد	۳۵ نفر	۶۱/۸ درصد	۷۶ نفر	۹/۸ درصد	۱۲ نفر	۰	۰	۰	۰

۸. نتیجه‌گیری

نتایج گویه‌های عمومی با روش آماری توصیفی بدین ترتیب بود: رشته تحصیلی با ۶۱/۸ درصد مربوط به رشته‌های هنری و مشاغل هنری و دانشجویان هنر ۶۸/۳ درصد بیشترین فراوانی را به خود اختصاص دادند. رشته تحصیلی غیرهنری ۳۸/۲ و مشاغل غیرهنری ۳۱/۷ را شامل شد. می‌توان نتیجه گرفت: بین رشته‌های تحصیلی و گروه شغلی هنری با گروه به تپ هنری ارتباط مستقیم و معناداری وجود دارد. همچنین گروه افراد غیرهنری به سبک هنری، نشان از تأثیر فرهنگی

هنرمندان بر سایر افراد جامعه دارد. بر این مبنا ویژگی‌های متمایز خرده‌فرهنگ‌های خاص، بر سلیقه و انتخاب پوشاک سایر افراد جامعه تأثیرگذار است.

مشاغل هنری پدر و مادر به ترتیب ۴/۱ درصد و ۵/۷ درصد، میزان اندکی را به خود اختصاص داده است. بدین ترتیب تأثیر پدر و مادر و خاستگاه خانوادگی بر انتخاب سبک پوشش هنری در این پژوهش منتفی است. مناطق ۱ تا ۶ فراوانی بیشتر هنری پوشان را به خود اختصاص داده‌اند که می‌تواند تابعی از سرمایه اقتصادی و فرهنگی باشد و بیانگر تأثیر سرمایه اقتصادی و فرهنگی بر نوع پوشش زنان است.

نتایج آزمون سؤالات تخصصی از طریق مقیاس فاصله‌ای حاصل از نرم‌افزار SPSS به ترتیب تنوع و آزادی طرح، رنگ و مدل در تیپ هنری، بیشترین اثرگذاری را با ۹۳/۵ درصد در انتخاب تیپ هنری داشته است. دومین مورد، استفاده از اکسسوری‌های خاص و جذاب با ۹۱/۸ درصد بود و پس از آن جذابیت تیپ هنری با ۸۹/۵ درصد در جایگاه سوم قرار گرفت. تفاوت‌های فردی هنرمندان، به‌عنوان عاملی برای بروز استایل‌های متفاوت هنری ۸۷/۸ درصد را به خود اختصاص داد. گسترش تبلیغات در شبکه‌های اجتماعی ۸۶/۹ درصد اثرگذار بوده است. افزایش دانشجویان دختر رشته‌های هنری و تلفیق نقوش سنتی و مدرن، در مجموع ۸۴/۵ درصد تأثیرگذاری را در انتخاب تیپ هنری داشته است. خاص بودن تیپ هنری به‌عنوان عاملی برای نشان دادن هویت ۸۳/۸ درصد و گسترش برگزاری جشنواره‌های تئاتر و سینما ۸۳/۷ درصد مؤثر بوده است. سهم هنرمندان هنری پوش در جمعه‌بازار هنر، ۸۲/۱ درصد و تأثیر پوشش بازیگران فیلم‌های سینمایی ۸۱/۳ درصد بوده است. برگزاری گالری‌ها و نمایشگاه‌های هنری ۷۹/۷ درصد، آزادی از قیدوبند و جسارت در انتخاب پوشش ۷۹/۶ درصد، بازنگری زنان هنرمند در رویارویی با ایدئولوژی بصری در جامعه ایران ۷۷/۲ درصد، سبک زندگی خاص و تعلق به گروه خاص اجتماعی ۷۴/۸ درصد و برگزاری کنسرت‌های موسیقی ۶۳/۴ درصد در گروهش به تیپ هنری نقش داشته‌اند.

بدین ترتیب تنوع و آزادی در طرح و رنگ، اکسسوری‌های خاص، جذابیت، به‌کارگیری و تلفیق نقوش سنتی، مدرن و دست‌دوز، خلاقیت و جسارت از عوامل مؤثر در گروهش به پوشاک تیپ هنری است. یافته‌های این پژوهش حاکی از معناداری رابطه عوامل ذکرشده در گروهش به پوشاک تیپ هنری را نشان داده است. گسترش تبلیغات در شبکه‌های اجتماعی و تأثیرگذاری هنرمندان در جامعه، افزایش دانشکده‌های هنر و دوسالانه‌های هنری، افزایش هنرمندان دانشگاهی و غیردانشگاهی، تأسیس فرهنگسراها، آموزشگاه‌های هنری، گسترش برگزاری جشنواره‌های سینما، تئاتر و کنسرت‌های موسیقی، بازاندیشی هویت زنان در جامعه ایران، از عوامل مؤثر در شکل‌گیری و آشنایی

مردم به گروه تیپ هنری است. نتایج این پژوهش، رابطه معناداری بین عوامل یادشده و گروه به تیپ هنری نشان داده است. تیپ هنری به دلیل تنوع و دارابودن طیف وسیع طرح، رنگ و مدل بیشترین تأثیر را در گروه به این سبک در زنان و دختران نشان داد.

در این راستا برای انجام پژوهش‌های آتی، پیشنهاد می‌شود مقایسه رده‌های سنی مختلف در گروه به پوشاک تیپ هنری و مشخص کردن دیدگاه‌ها و اختلاف سلیقه، علل گروه به تیپ هنری در مقایسه بین پوشندگان هنرمند و غیرهنرمند، نقش رسانه‌ها و شبکه‌های مجازی در ایجاد سلیقه و گروه به پوشاک تیپ هنری، مقایسه تیپ هنری بین هنرمندان رشته‌های مختلف (اعم از تئاتر، سینما، هنرهای تجسمی و...)، روند تغییرات پوشاک تیپ هنری در دهه اخیر بررسی شود. با توجه به اینکه پوشاک یکی از ابزارهای انتقال فرهنگ است، با اهمیت دادن به سبک‌های خاص خرده‌فرهنگ‌های ایرانی به جای خرید محصولات وارداتی می‌توان مسیر را برای بسط و گسترش تجلی هنر ایرانی هموار کرد.

۹. تعارض منافع

این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد نویسنده اول مقاله است و هیچ‌گونه تعارض منافی ندارد.

References

- Adamiyan, M., Azimi, M., & Sanati, N. (2012). Sociological analysis of women's clothing styles. *Quarterly Journal of Woman and Society*, 3(12), 161-186. <https://doi.org/20.1001.1.20088566.1391.3.12.8.8>. (In Persian)
- Artsy Fashion Style Meaning. (2021, January). <https://www.depolyrics.com/2021/01/artsy-fashion-style-meaning.html?m=1> (Accessed at 2022, June 5).
- Azad Armaki, T., & Ghafari, Gh. R. (2002). Generational Attitudes Toward Women in Iran. *Woman in Development and Politics*, 1(3), 7-24. (In Persian)
- Chrimes, C. (2019). The dress and the self: how dress styles express identities. In *International Foundation of Fashion Technology (IFFTI)* (pp. 1-17).

- Crane, D., & Bovone, L. (2006). Approaches to material culture: The sociology of fashion and clothing. *Poetics*, 34(6), 319-333.
<https://doi.org/10.1016/j.poetic.2006.10.002>
- Hamidi, N., & Faraji, M. (2008). Lifestyle and Women`s Clothinc in Tehran, *journal of Iranian Cultural Research*, 1(1), 65-92.
<https://doi.org/10.7508/ijcr.2008.01.003> (In Persian)
- How to Have a Beautiful Artistic Style? (2021, February 26)
<https://shikupik.com/> (Accessed at 2022, June 14). (In Persian)
- Iranian Women`s Veil. (2019) <https://www.goopi.ir/2019/articles/viww-37065.aspx> (Accessed at 2022, October 3). (In Persian)
- Iranian, Girls have Become greedy. (2018, Agust 18).
<https://www.ghatre.com/news/> (Accessed at 2022, September 29). (In Persian)
- Lemon, J. (1990). Fashion and style as non-verbal communication. *Sout African Journal for Communicatioan, Theory and Research*, 16(2), 19-26.
<https://doi.org/10.1080/02500169008537718>
- Louise, E. (2018). <https://www.firstclasswatches.co.uk/blog/2018/05/womens-fashion-styles-artsy/> (Accessed at 2022, June 2).
- Luvaas, B. (2013). Shooting street style in Indonesia: A photo essay. *Clothing Cultures*, 1(1), 59-81. http://dx.doi.org/10.1386/cc.1.1.59_1
- Mansouri, M. (2021). The causes and degree of tendency towards artistic types among young people and teenagers aged 15 to 25 years. *Paper presented at the 1th the first international conference of psychology, social sciences and humanities*, Amesterdam, Netherlands. (In Persian)
- Matin, P. (2004). *Persian`s Clothing*. Tehran: Cultural Research Bureau Publication. (In Persian)
- Natural Fiber Clothing.
http://instagram.com/2022/5/1/the_raxt?igshid=MzRIODBiNWFIZA==
(Accessed at 2022, Agust 9). (In Persian)
- Neumann, J. L. (2011). *Fashioning the self: Performance, identity and difference*, (Master of Arts dissertation University of Denver). Electronic Theses and Dissertations. 475. <https://digitalcommons.du.edu/etd/475>
- Rouholamini, M. (2015). *The Context of Cultural Studies in Cultural Anthropology and ethonology*, 11th edition, Tehran: Attar Publication. (In Persian)

- Shariati, S., & Ravadrad, A. (2010). Feminization of Art Domain A Sociological Glance: History asked; the Present Viewed. *Women's studies (Sociological & Psychological)*, 8(4), 7- 28. (In Persian)
- Spring Coat Style for Tehran Girls in Street Fashion. (n.d). <https://niksho.com/> (Accessed at 2022, October 10).
<https://doi.org/10.22051/JWSPS.20108.1382>. (In Persian)
- Street Style Review: A Clothing Style Originating From the Streets. (2019, september 25). <https://parchi.ir/2019/09/25/> (Accessed at 2022, June 14). (In Persian)
- Svendsen, L. (2022). *Fashion: A Philosophy* (9th Ed.). Translated by: A. Rashidi. Tehran: Meshki Publication. (In Persian)
- Woodward, S. (2009). The myth of street style. *Fashion theory*, 13(1), 83-101.
<https://doi.org/10.2752/175174109X381355>
- Yasini, S. R. (2020). The Aesthetic Transformations of Women's Clothing and Dress in Iran Within the Value- Oriented Discourse, *Cultural Studies & Communication*, 16(61), 177-201.
<https://doi.org/10.22034/jcsc.2020.81753.1550> (In Persian)